Tájékoztató a Gümőkórról

Ungarisch

Deutsches Zentralkomitee
zur Bekämpfung der Tuberkulose

A gümőkór elleni küzdelmet szervező
Német Központi Bizottság

Mi a gumőkór (tuberkulózis, tbc.)?

A gümőkór fertöző betegség, amelyet a mykobakterium tuberkulózis okoz.

A fertőzés:

A tuberkulózis a légutakon át, emberről-emberre terjed. A nyilt (fertőző) tbc-s beteg beszéd, tüsszentés, köhögés közben – tbc-s bakteriumokat tartalmazó-finom szemcséket juttat a környező levegőbe. Ezeket a szemcséket a másik ember belélegezheti. A fertőzés más formája mint a tbc. bakterium ürülése más szervek megbetegedése esetén (pl. vese tuberkulózis-kor, vizelettel), vagy egyes fertőzött tárgyak, vagy ruha érintése, igen riták. A legnagyobb veszélyt a kilégzett levegővel bakteriumot üritő, tüdőtbc-ben szenvedő

beteggel történő gyakori kontaktus jelent. A fertőződési veszély annál nagyobb, minél hosszabb ideig és minél szorosabb a kontaktus, és minél több bakteriumot ürit a beteg.

A betegség szervezeten belüti terjedése:

A szervezetbe bejutott bakteriumok a tüdőkben szöveti reakciót váltanak ki. A szervezet védekező rendszere a tbc. bakterium ellen ellenanyagokat képez, és a belélegzett bakteriumokat sejtes fallal veszi körül, mintegy bezárva a bakteriumokat. A fertőzés után kb. 6 héttel, tuberkulin vizsgálattal (lásd később) megállapitható vajon a tbc-s fertőzés bekövetkezett-e vagy sem? A fertőzöttek kb. csak 10 %-a betegszik meg gümőkórban, a többi 90 % ellenállóvá válik egy későbbi tbc-s fertőzéssel szemben. Egyes emberek – különösen azok, akiknek az ellenállásuk gyengébb – már a fertőzéskor – tbc-ben betegszenek meg. A tüdőben kis góc keletkezik, amelyet a röntgen felvételen is látni lehet. Ha a góc szétesik, akkor a légutak valamelyik hörgőjével (bronchusával) kerül kapcsolatba. Ebben az esetben a köhögéskor üritett köpet már tbc. bakteriumokat is tartalmaz. A tüdőben keletkezett gócból a gümőkór az egész szervezetben elterjedhet, és az egyes szervekben gyulládásos gócokat képezhet. (pl. mellhártyán, vesében, csontban, agyhártyán és a nemi szervekben.

A betegség tünetei:

A beteg sokszor nem ismeri fel betegségét, mert a kezdeti tünetek nem jellegzetesek, mint pl.:

- a köhögés, köhécselés, gyakran véres köpet,
- fogyás,
- étvágytalanság,
- émelygés,
- hőemelkedés, különösen a délutáni órákban,
- éjszakai izzadás,
- rövid ideig tartó mellkasi fájdalom.

Az is előfordul, hogy a már bakteriumokat uritő beteg sem érzi magát betegnek. Ha a köhögés három hétnél tovább tart, és az elégséges pihenés ellenére, fáradtnak érzi magát, keresse fel az orvosát.
Nagyon fontos, hogy az emlitett tünetek esetén, gümőkóros megbetegedésre is gondoljanak.

A gümőkór diagnózia:

Milyen vizsgálati módszerek állnak az orvos rendelkezésére, hogy a tbc-s fertőzést, illetve megbetegedést kimutathassa?

1. Tuberkulin vizsgálat (teszt)

A tuberkulin vizsgálat bőr-teszt. Ha valaki egyszer tbc. bakteriummal fertőződött, 4–7 nap mulva a bőrpróba helyén, kicsi, tapintható göb keletkezik. A teszt pozitiv.

2. Mellkasi röntgen felvétel

Ha a tuberkulin próba pozitiv, vagy felmerül a tbc. gyanuja, akkor a tüdőről röntgen felvételt kell készíteni. Amennyiben a felvételen tbc.-re gyanús elváltozás látható, azt az orvos is jól tudja, hogy ez még nem jelenti a biztos tbc-s megbetegedést.
A gümőkór diagnózisát csak a tbc. bakterium kimutatásával állapíthatjuk meg.

3. A kórokozó kimutatása

Az esetek többségében a bakterium a betegek köpetében kimutatható. Amennyiben a beteg köpetében a bakterium igen nagy mennyiségben fordul elő, akkor az egyszerű festéssel, és mikroszkóp segítségével kimutatható. Ha a beteg kevés baktériumot ürit, akkor csak tenyésztéssel, a baktériumok szaporitásával tudjuk kimutatni. Ezzel a módszerrel, csak 6–8–10 hét múlva juthatunk eredményhez.

4. Tüdőtükrőzés

Bizonyos esetekben a megfelelő diagnózishoz csak a tüdők tükrőzéses vizsgálatával tudunk eljutni.

A kezelés

A kezelés célja a tbc-s bakteriumok megsemmisitése, a betegséget csak igy képes meggyógyitani. A kezelés ma általában 6, esetleg 9–12 hónapon át tart. A tbc. bakteri-

umok az egyes gyógyszerekre különbözőképp reagálnak, ezért a kezelést 3–4 gyógyszerrel célszerű kezdeni. Két hónap után azonban már csak két gyógyszerrel folytatható. Ha a beteg a kezelés után már rövid idő mulva jól érzi magát, és már bakteriumokat sem ürit, a kezelés csak akkor eredményes, hogyha az elrendelt gyógyszereket konzekvensen naponta és a megszabott ideig szedi. **A beteg együttmükődése nélkül-a kitunő gyógyszerek ellenére-nincs eredményes kezelés.**

A betegség terjedésének megakadályozása

Németországban törvény irja elő, hogy a kezelésre szoruló tbc-s beteget be kell jelenteni. A bejelentés után a hivatal összeállitja azok jegyzékét, akikkel a beteg az utóbbi hetekben, illetve a tbc-s megbetegedés felfedezése előtt szorosabb kontaktusban volt. (családtagok, barátok, ismerősök, munkatársak) A beteg környezetének szűrése céljából a kontakt egyéneknél tuberkulin próbát, illetve mellkasi felvételt, panaszok esetén köpet vizsgálatokat is végzünk. Ennek segitségével az ismeretlen fertőző forrás, vagy akár egy friss beteg fedezhető fel. A tbc-s beteg gyors felkutatása és annak eredményes kezelése, a legjobb módszere a tbc terjedés megakadályozásának, és a beteg kezelésének.

Amennyiben a környezetvizsgálat alkalmából a kontaktok első tuberkulin vizsgálata negativ, akkor azt 6–8 hét mulva ismételjük meg. Ha negativ marad (nincs tapintható pir), akkor ez azt jelenti, hogy az érintett nem fertőződött meg. Ha a teszt pozitiv, ez azt jelenti, hogy az illetőnel tbc. s fertőzés történt. Ekkor mellkasi felvételt is készíteni kell. Ha a tuberkulin reakció, a korábbi vizsgálatokból, illetve a Bcg oltás miatt-mint pozitiv reakció-már ismert, fennálló betegség kizárása miatt, a kontakt egyénnél mellkasi röntgenfelvételt is kell készíteni.

Megjegyzendő

A gümőkór ma jól kezelhető és gyógyítható betegség. Ennek feltétele, hogy a beteg a gyógyszereket az előírtaknak megfelelően, rendszeresen szedje.

Forditotta:
Prof. Dr. Schweiger Ottó/Budapest

© Deutsches Zentralkomitee
zur Bekämpfung der Tuberkulose
pmi Verlagsgruppe GmbH, Frankfurt 1996